

**Een verkennend archeologisch
inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de
Boshoverweg 30 te Weert (L)**

A.J. Wullink & J.J.A. Wijnen

ARC-Rapporten 2009-142

Geldermalsen
2009
ISSN 1574-6887

Colofon

Een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek door
middel van boringen aan de Boshoverweg 30 te Weert (L)

ARC-Rapporten 2009-142
ARC-Projectcode 2009/381

Tekst

A.J. Wullink & E.M. ten Broeke

Afbeeldingen

A.J. Wullink & E.M. ten Broeke

Redactie

A.J. Wullink

Beheer en plaats van Documentatie

Archaeological Research & Consultancy

definitieve versie

Autorisatie — C.G. Koopstra

Uitgegeven door

ARC bv

Postbus 41018

9701 CA Groningen

ISSN 1574-6887

Geldermalsen, 2009

Een recente lijst van de ARC-Rapporten is te vinden op www.arcbv.nl

Projectgegevens

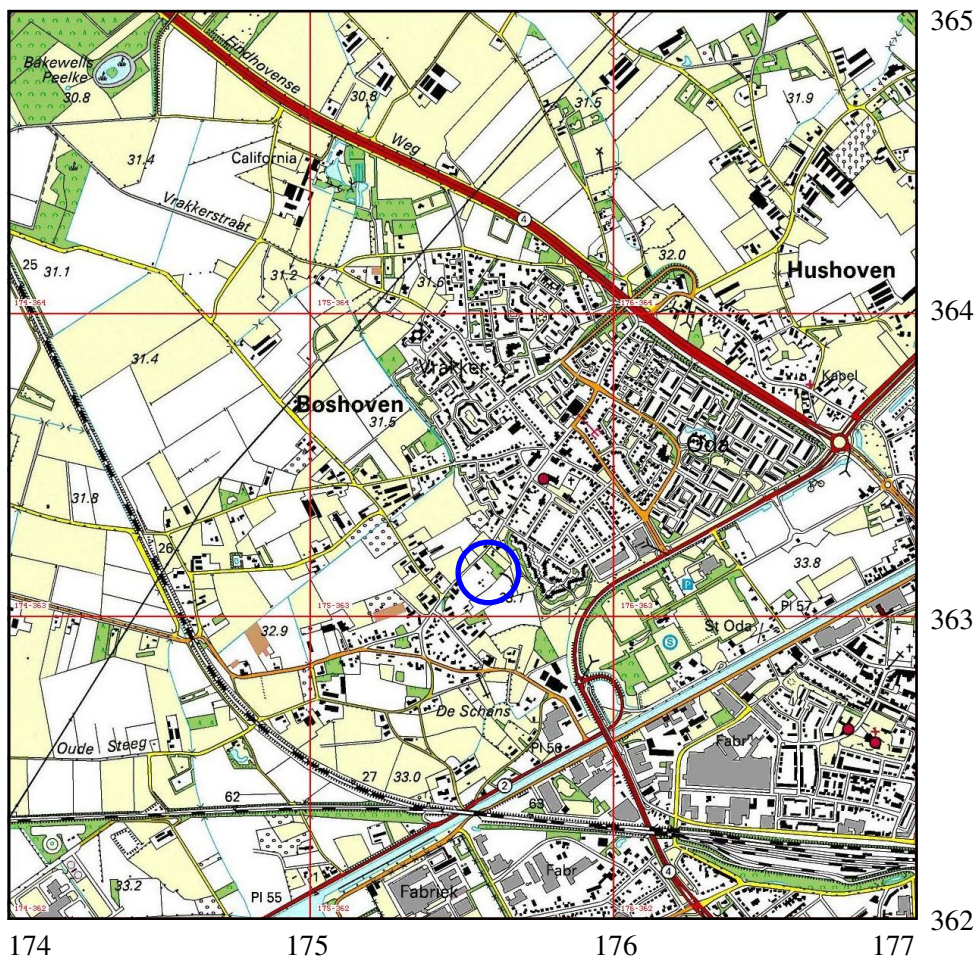
Projectnaam	Boshoverweg 30 te Weert
Projectcode	2009/381
Archisnummer	36292
Projectleider	drs. A.J. Wullink
Contact	0345-620101, a.j.wullink@arcbv.nl
Opdrachtgever	Econsultancy Boxmeer, dr. J.J.A. Wijnen
Contact	0485-581818, wijnen@econsultancy.nl
Bevoegd gezag	Gemeente Weert, dhr. W. Truijen
Contact	0495-575000, w.truyen@weert.nl
Toetsing	ArchAeO, drs. F. Kortlang
Contact	040-2519270, advies@archaeo.nl

Locatiegegevens

Toponiem	Boshoverweg 30
Plaats	Weert
Gemeente	Weert
Provincie	Limburg
Kaartblad	57F
RD-coördinaten	N: 175577/363209 O: 175643/363151 Z: 175581/363088 W: 175520/363152
Oppervlakte	0.67 ha

Beschrijving onderzoekslocatie

Geologie	Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden
Geomorfologie	dekzandruggen met of zonder oud bouwlanddek (3L5)
Bodem	Hoge zwarte enkeerdgronden; lemig fijn zand (zEZ23)
Historische situatie	De onderzoekslocatie is tenminste vanaf begin 19e eeuw in grotendeels gebruik geweest als erf met een of meerdere boerderijen. Na 1993 is de voorheen landelijk gelegen boerderij binnen de bebouwde kom van Weert ingebouwd.
Archeologische verwachting	Binnen een straal van 1.500 m van het plangebied zijn archeologische vondsten gedaan vanaf de Bronstijd tot de Nieuwe tijd. Ondanks dat er geen duidelijke aanwijzingen bestaan voor de aanwezigheid van archeologische resten uit vroegere perioden, kan een hoge archeologische verwachting voor alle perioden worden aangenomen.

Afbeelding 1. Topografische kaart van de onderzoekslocatie en omgeving, voorzien van RD-coördinaten. Bron: Topografische Dienst Nederland.

1 Inleiding

1.1 Aanleiding tot het onderzoek

In opdracht van Econsultancy uit Boxmeer heeft Archaeological Research & Consultancy (ARC bv) een verkennend archeologisch inventariserend veldonderzoek (IVO) door middel van boringen uitgevoerd aan de Boshoverweg 30 te Weert in de gemeente Weert (afb. 1). Aanleiding tot dit onderzoek vormt de voorgenomen sloop van een woning met diverse bijgebouwen en de voorgenomen nieuwbouw van 17 woningen. Voor de woningen zijn funderingen op staal voorzien met een aanlegniveau van circa 0,8 m –mv met mogelijk een ontgraving tot 1,0 m –mv. Conform de Wet op de archeologische monumentenzorg dient het plangebied eerst te worden onderzocht op de aanwezigheid van archeologische waarden.¹ Het veldwerk is uitgevoerd op 29 juni 2009 dr. J.J.A. Wijnen, onder leiding van drs. A.J. Wullink van ARC bv. Het archeologisch onderzoek is uitgevoerd conform de eisen die gesteld worden in de Kwaliteitsnorm voor de Nederlandse Archeologie (KNA versie 3.1).²

1.2 Onderzoeksgeschiedenis

In juni 2009 is een bureau-onderzoek verricht door Econsultancy.³ Het archeologisch verwachtingsmodel uit het bureau-onderzoek vormt het uitgangspunt voor dit inventariserend veldonderzoek en is hieronder weergegeven.

Op grond van de verzamelde archeologische en aardwetenschappelijke informatie is de volgende gespecificeerde verwachting opgesteld:

Uit de landschappelijke ligging (dekzandruggen met hoge zwarte enkeerdgronden) blijkt dat het plangebied vanaf het Paleolithicum gunstig is geweest voor jagers-verzamelaars en vanaf het Neolithicum voor landbouwers. Binnen een straal van 1.500 m van het plangebied zijn archeologische vondsten gedaan vanaf de Bronstijd tot de Nieuwe tijd. In het hele plangebied kunnen archeologische resten voorkomen uit alle archeologische perioden. De kans op het voorkomen van de resten is hoog. De archeologische resten komen voor onder het esdek en in de top van de oorspronkelijke C-horizont. De vondstenlaag is opgenomen onderin het esdek; hier wordt ook wel van 'cultuurlaag' gesproken: een doorwerkte oude bodem tussen het esdek en de ongeroerde ondergrond met kleine fragmenten aardewerk, natuursteen, vuursteen en houtskool. Archeologische sporen zullen zich bevinden tot ongeveer 25 cm in de top van de C-horizont. Organische resten en bot zullen door de relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Het complextype en de omvang kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens. Aan en direct onder het maaiveld worden archeologische resten

¹In werking getreden op 1 september 2007.

²De inhoud van de KNA kan worden geraadpleegd op www.sikb.nl.

³Wijnen, J.J.A., 2009: *Archeologisch bureauonderzoek Boshoverweg 30 te Weert in de gemeente Weert*, Econsultancy Rapport 08061404 (conceptversie).

verwacht uit de Nieuwe Tijd. De kans op het voorkomen van de resten is hoog. De vondstenlaag van deze resten zal zich niet dieper bevinden dan ca. 30 cm beneden het maaiveld. Organische resten en bot zullen door de boven het hoogste grondwaterpeil (1 m -mv) heersende relatief droge en zure bodemomstandigheden slecht zijn geconserveerd. Andere type indicatoren (aardwerk) zijn waarschijnlijk matig goed geconserveerd. Het complextype en de omvang van eventuele archeologische resten kunnen niet nader worden gespecificeerd door de beperkte gegevens.

1.3 Doel van het inventariserend veldonderzoek

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) dient ertoe het in het bureau-onderzoek voorgestelde verwachtingsmodel te verifiëren en met veldwaarnemingen te completeren. Het IVO bestaat uit drie stappen: verkennend, karterend en waarderend. Het verkennend onderzoek richt zich op de bodemopbouw en mogelijke bodemverstoringen die de archeologische trefkans kunnen beïnvloeden. Het karterend onderzoek stelt vast of er al dan niet archeologische waarden aanwezig zijn. Het waarderend onderzoek bepaalt de waarde van de archeologische resten.

1.4 Werkwijze

Het IVO is uitgevoerd als een verkennend booronderzoek. Hiertoe zijn met behulp van een edelmanboor met een diameter van 7 cm op het onderzoeksterrein vijf boringen geplaatst tot maximaal 120 cm -mv. De boringen zijn, rekening houdend met de aanwezige bebouwing, verspreid over het terrein gezet om een juiste, algehele indruk van de bodemopbouw te kunnen krijgen. De boorkernen zijn zorgvuldig uitgelegd, waarbij de opeenvolgende bodemlagen precies konden worden beschreven en opgemeten. Het opgeboorde materiaal is doorzocht op de aanwezigheid van archeologische resten. Vervolgens is de bodemopbouw per boring beschreven en is er gelet op de aanwezigheid van archeologische indicatoren zoals aardewerkfragmenten, houtskool, fosfaatvlekken, vuursteen, natuursteen, verbrand leem en bot. De boringen zijn beschreven volgens de Archeologische Standaardbeschrijvingsmethode (ASB). De maaiveldhoogte van de afzonderlijke boringen is herleid via de website van het Actueel Hoogtebestand Nederland⁴. Op de locatie is geen oppervlaktekartering uitgevoerd omdat het plangebied begroeid was.

⁴www.ahn.nl

2 Resultaten inventariserend veldonderzoek

De locatie van de boringen is weergegeven in afbeelding 2. De resultaten van het verkennend booronderzoek zijn opgenomen in bijlage 1.

In alle boringen werden zeer fijne, zwak siltige zanden aangetroffen, waarbij in boring 4 onderin op 90 cm –mv een grijze sterk zandige leemlaag werd aangetroffen. In alle boringen werd aan het maaiveld een humeuze eerdlaag aangetroffen met een dikte van 50 tot 70 cm. Onder het eerddek werd het oorspronkelijke moeder materiaal aangetroffen, de C-horizont. Vanaf 60 à 80 cm –mv komen hierin roestvlekken voor, de zogenaamde gley- of Cg-horizont. Dit is de zone waarin de grondwaterstand fluctueert.

De matig fijne zanden op de locatie zijn eolisch afgezette dekzanden (Formatie van Boxtel, Laagpakket van Wierden). Op de locatie is een eerddek van 50 à 70 cm dik aanwezig, waarin sporadisch baksteen voorkomt. Op basis van de kleur (grijsbruin) kan de bodem dus als zwarte enkeerdgrond worden geclassificeerd. Afgezien van gele vlekken onderin de A-horizont van boring 5 en bruingrijze vlekken die in een aantal gevallen te herleiden is naar oude wortelgangen, is het eerddek niet recent vergraven. Er zijn geen restanten van podzolbodems aangetroffen. Waarschijnlijk is de oorspronkelijk aanwezige podzolbodem volledig opgenomen in het eerddek.

In de boringen zijn, op het baksteen en het matig grove grind in de eerdlaag na, geen archeologische indicatoren aangetroffen.

3 Samenvatting en conclusie

Volgens het bureau-onderzoek door Econsultancy ligt de locatie waarschijnlijk op dekzandruggen, waarop hoge zwarte enkeerdgronden tot ontwikkeling zijn gekomen. De enkeerdgronden hebben, doordat ze de oorspronkelijke (podzol)bodems veelal beschermen tegen (recente) bodemversturende ingrepen, volgens de IKAW een hoge archeologische trefkans. In de dekzandgebieden kunnen in principe bewoningssporen vanaf het Laat-Paleolithicum worden aangetroffen.

Het verkennend inventariserend booronderzoek heeft aangetoond dat de locatie inderdaad op dekzandruggen ligt, waarop een eerddek van 50 à 70 cm dik aanwezig is, waarin sporadisch baksteen voorkomt. Hieronder werd het oorspronkelijke moedermateriaal aangetroffen. Het bodemprofiel kan worden geclassificeerd als een hoge zwarte enkeerdgrond. De aanwezigheid van roestvlekken in het profiel duidt op de aanwezigheid van een locale depressie. De oorspronkelijk aanwezige podzolbodem is waarschijnlijk geheel opgenomen in het plaggendek. Dit betekent echter niet dat hierdoor de kans op archeologische resten klein is. Zo heeft ARC bv recentelijk een definitieve opgraving uitgevoerd in Bakel (NB), waarbij onder gelijke omstandigheden (esdek op zanden met gley-verschijnselen) nederzettingssporen uit de Late Middeleeuwen zijn aangetroffen. Binnen het zelfde onderzoeksgebied zijn ook nederzettingssporen uit de IJzertijd aangetroffen; deze bevonden zich echter op die delen waar nog restanten van podzolbodems aanwezig waren.

Geconcludeerd kan worden dat voor de onderzoekslocatie een hoge trefkans blijft bestaan voor bewoningssporen uit alle perioden.

4 Aanbeveling

Gezien de aanwezigheid van zwarte enkeerdgronden en de daarmee samenhangende hoge trefkans op archeologische resten uit alle perioden, wordt, indien de geplande bodemverstoringen beneden 40 cm vanaf het huidige maaiveld plaatsvinden, de aanbeveling gedaan een karterend/waarderend inventariserend veldonderzoek uit te voeren door middel van proefsleuven. Dit onderzoek heeft tot doel vast te stellen of er sprake is van een archeologische vindplaats en eventueel de waarde hiervan te bepalen. Voor een dergelijk onderzoek dient een door het bevoegd gezag, de gemeente Weert, goedgekeurd Programma van Eisen te worden opgesteld. Het is aan het bevoegd gezag om te bepalen of en in welke vorm een dergelijk vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd.

Literatuur

Berendsen, H.J.A., 2004. *De vorming van het land*. Assen (Fysische geografie van Nederland). Vierde, geheel herziene druk.

Brandt, R.W. et al. (red.), 1992. *ARCHIS. Archeologisch Basis Register, versie 1.0*. Amersfoort.

Mulder, E.F.J. de et al., 2003. *De ondergrond van Nederland*. Groningen/Houten.

Weert (gemeente Weert) - Boshoversweg 30

Boorpuntenkaart

Legenda

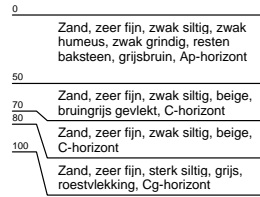
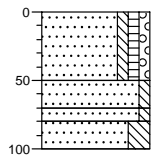
- Flangebied
- Bebouwing
- Boring

Afbeelding 2. Boorpuntenkaart. Door: J.J.A. Wijnen.

Bijlage 1 Boorprofielen

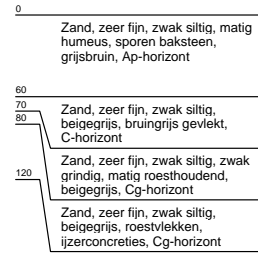
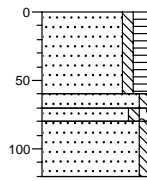
Boring: 1

X: 175557
Y: 363134

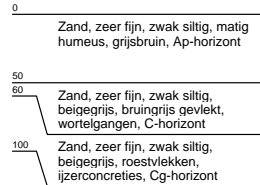
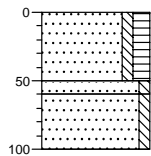
Boring: 2

X: 175583
Y: 363106

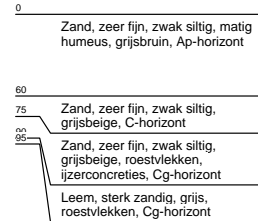
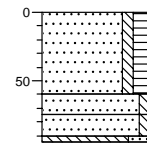
Boring: 3

X: 175599
Y: 363144

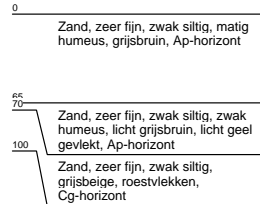
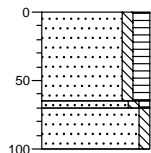
Boring: 4

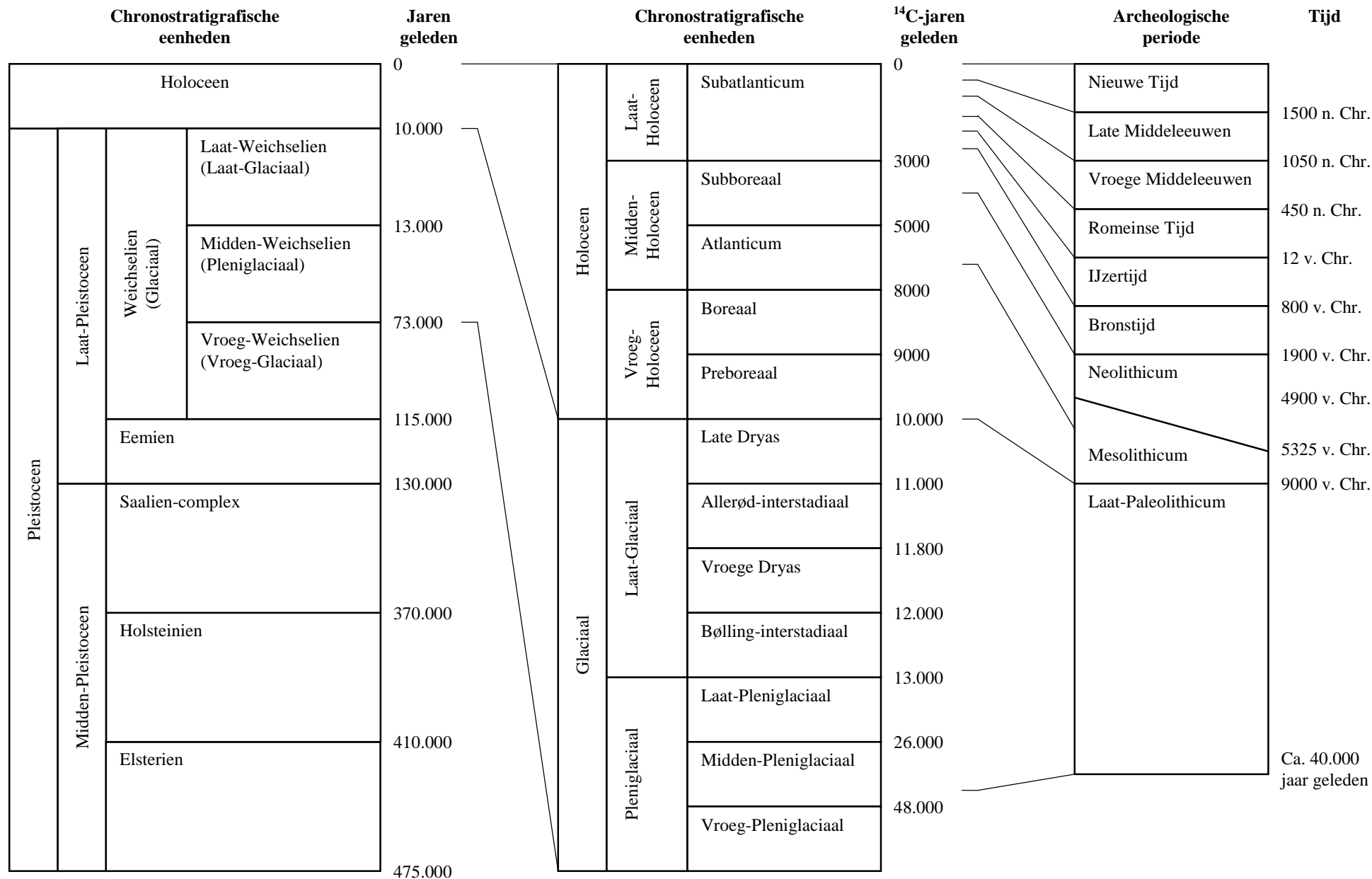
X: 175623
Y: 363144

Boring: 5

X: 175580
Y: 363183

Bijlage 2. Een overzicht van geologische (chronostratigrafische) en archeologische periodes. Door: A.J. Wullink. Gebaseerd op: Brandt et al. 1992; De Mulder et al. 2003; Berendsen 2004.